

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

Protokolant Kamila Zacharz

w sprawie radcy prawnej K. T., obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 20 listopada 2025 r.

skargi obrońcy obwinionej na orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 20 kwietnia 2023 r., sygn. [...], uchylające orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt [...]

postanowił:

1. oddalić skargę;
2. obciążyć obwinioną radcę prawną K. T. kosztami postępowania skargowego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych).

UZASADNIENIE

Radca prawny K. T. została obwiniona o to, że: w dniu 3 marca 2022 roku w B. na prowadzonym przez siebie profilu publicznym na portalu społecznościowym [...] o nazwie „[...]”, na którym znajduje się odnośnik do oficjalnej strony prowadzonej przez nią Kancelarii Prawnej, zamieściła post stwierdzający, że Ukraina wznieciła nienawiść do Rosji i Rosjan, podając szereg przykładów i z treści

którego wynika, że identyfikuje się ona z tezami propagandy rosyjskiej uzasadniającej przyczyny agresji Rosji w stosunku do Ukrainy, czym podważyła zaufanie do zawodu radcy prawnego, tj. o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (dalej powoływana jako: ustawa o radcach prawnych) w związku z art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej powoływany jako: KERP).

Orzeczeniem z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt [...], Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] uniewinnił obwinioną od zarzucanego jej czynu, kosztami postępowania obciążając OIRP [...].

Odwołanie od powyższego rozstrzygnięcia wniósł Rzecznika Dyscyplinarny OIRP [...], zarzucając rażące naruszenie art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 38 ust 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego przez przyjęcie, iż zamieszczony w dniu 3 marca 2022 roku post na prowadzonym przez obwinioną profilu społecznościowym [...] nazwie „[...]” nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego z art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Formułując powyższy zarzut autor odwołania wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 20 kwietnia 2023 r., sygn. [...], uchylono orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt [...] i sprawę skierowano do ponownego rozpoznania, koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym pozostawiając do rozstrzygnięcia Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu OIRP [...].

Skargę na uchylające orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie złożył na korzyść obwinionej jej obrońca, który zaskarżył powyższe rozstrzygnięcie w całości, podnosząc:

- naruszenie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych poprzez wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym pomimo braku po temu podstaw i wadliwe przyjęcie, iż orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby

Radców Prawnych [...] z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt [...], jest dotknięte uchybieniem określonym w art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, tj. zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa materialnego - art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, które gdyby nie zaistniało, to w stosunku do obwinionej zapadłby już przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym wyrok skazujący, podczas gdy powyższa przyczyna odwoławcza w stosunku do orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego nie zachodzi.

Formułując powyższy zarzut obrońca obwinionej wniosł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż przepisy rozdziału 55a k.p.k. o skardze na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania znajdują odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym radców prawnych mocą art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, a wniesioną skargę rozpoznaje Sąd Najwyższy (zob. uchwała składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt I KZP 9/17, OSNKW 2017, z. 10, poz. 59). Zakres kontroli wyroku sądu odwoławczego, do którego umocowany jest Sąd Najwyższy w wyniku skargi wniesionej w trybie art. 539a k.p.k. i n., ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2020 r., sygn. akt II KS 16/20, LEX nr 3093484). Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego weryfikuje zatem, czy w danej sytuacji procesowej, sąd drugiej instancji mógł uchylić wyrok sądu pierwszej instancji i czy nie naruszało to treści art. 437 k.p.k. lub też czy przy wydaniu tego orzeczenia kasatoryjnego nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k.

Stosownie do treści 437 § 1 k.p.k., w przypadku zaskarżenia orzeczenia sądu I instancji, sąd odwoławczy może podjąć trzy rodzaje rozstrzygnięć, które w całości lub w części orzeczenie to utrzymuje w mocy, zmienia lub uchyla. Uchylając orzeczenie sąd II instancji może umorzyć postępowanie lub przekazać sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W odniesieniu do drugiego ze wskazanych przypadków, w § 2 przywołanego przepisu, ustawodawca wprowadził ograniczenie zastrzegając, że do uchylenia celem ponownego rozpoznania sprawy może dojść, gdy sąd stwierdzi wystąpienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 k.p.k.), naruszenie reguły *ne peius* (art. 454 k.p.k.) lub gdy konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu I instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, gdy wykaże, iż dotychczasowe rozstrzygnięcie jest dotknięte jedną z wad określonych w art. 439 § 1 k.p.k. lub na przeszkodzie dokonania korekty orzeczenia pierwszoinstancyjnego stoi dyrektywa wynikająca z treści art. 454 k.p.k., co wymaga dokonania analizy istniejącego materiału i wykazania wad w rozumowaniu sądu meriti. Trzecią ustawową podstawę orzeczenia kasatoryjnego sądu odwoławczego stanowi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. W każdej z tych sytuacji, sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2019 r. sygn. IV KS 3/19, Legalis nr 1872422).

Odnutowania wymaga przy tym, iż sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 r., sygn. akt IV KS 3/19, LEX nr 2616241).

W niniejszej sprawie sąd odwoławczy za przyczynę uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania obrał dyrektywę wynikającą z treści art. 454 k.p.k., mieszczącą się w katalogu z art. 437 § 2 k.p.k. Zadaniem sądu

ad quem było zatem wykazanie, że gdyby nie doszło do zaistnienia stwierdzonego uchybienia (uchybień), to mogłoby zapaść orzeczenie o winie, ale jego wydanie – wobec obowiązującej zasady *ne peius* – nie było dopuszczalne w instancji odwoławczej.

Realizując tę powinność sąd drugiej instancji wskazał, iż sąd meriti dopuścił się naruszenia przepisu prawa materialnego poprzez dokonanie jego błędnej wykładni, jako że właściwa jego interpretacja winna prowadzić do przekonania, że obwiniona naruszyła art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 11 ust. 2 KERP. W przekonaniu sądu odwoławczego analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego wskazuje, że strona internetowa, na której obwiniona zamieściła post skopiowany ze strony internetowej „Ś.”, niezależnie od tego, czy była to strona internetowa bezpośrednio związana z wykonywaną przez obwinioną działalnością zawodową, czy była to jej strona prywatna, na której od czasu do czasu zamieszczała wzory swoich pism procesowych i umieściła na niej odnośnik do strony internetowej powiązanej z działalnością zawodową, była utożsamiana przez czytających czy obserwujących tę stronę z obwinioną jako radcą prawnym. Wskazano, że dla przyjęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionej z art. 11 ust. 2 KERP nie miało znaczenia to, czy strona internetowa, na której obwiniona zamieściła post był jej profilem prywatnym czy powiązany z wykonywaną działalnością zawodową, a jej postępowanie, identyfikowanej jako radca prawny, zamieszczającej na stronie internetowej post sugerujący odpowiedzialność Ukrainy za agresję Rosji - bez wyraźnego komentarza co do prawdziwości i zasadności treści postu - wywołało wśród niektórych radców prawnych, w szczególności tych, którzy złożyli zawiadomienie o możliwości popełnienia przez obwinioną deliktu dyscyplinarnego, obawy o godność zawodu radcy prawnego i pytania czy to zachowanie licuje z powagą zawodu. Wyrażono nadto pogląd, iż nie sposób zgodzić się z twierdzeniem sądu meriti, że okolicznością wyłączającą winę obwinionej były jej motywy zamieszczenia postu - wywołanie dyskusji, w której sama w kolejnych wpisach potępiała przemoc w relacjach między państwami i twierdziła, że jest „neutralna jak Szwajcaria”, gdyż motywy działania obwinionej nie mogą przekreślać jej winy za zamieszczenie tego typu treści, a co najwyżej mogą wpływać na wymiar kary. Sąd drugoinstancyjny nie zgodził się z przyjętą przez sąd

a quo narracją, że interpretacja opublikowanego postu przez osoby postronne pozostaje kwestią drugorzędną, gdyż interpretacja przez osoby postronne, czyli osoby czytające post i obserwujące stronę internetową osoby identyfikowanej jako radca prawny, ma zasadnicze znaczenie dla oceny, czy radca prawny uchybia godności zawodu i tym samym narusza zasady etyki i ustawy o radcach prawnych. W pisemnych motywach rozstrzygnięcia podkreślono następnie, że obwiniona nie zdołała wykazać, że jej zamiarem było tylko wywołanie dyskusji i że sama nie identyfikuje się z treścią postu, a w żadnym wpisie obwinionej po zamieszczeniu postu nie można odnaleźć jej stanowiska co do przyczyn agresji. Zwrócono również uwagę, że sąd meriti samodzielnie dostrzegł przy tym, że obwiniona w niewystarczającym stopniu oddzieliła działalność zawodową od życia prywatnego. Następnie podzielono pogląd, że osobom przynależącym do grupy zawodowej zaufania publicznego o wysokim prestiżu i autorytecie wolno mniej niż innym osobom spoza tej grupy, a składając ślubowanie i przystępując do grupy zawodowej zaufania publicznego, radca prawny godzi się na przestrzeganie etyki zawodowej, która wiąże się z pewnymi ograniczeniami także w życiu prywatnym, których nie mają osoby spoza tej grupy.

W wywiedzionej skardze obrońca obwinionej sformułował natomiast zarzut sprowadzający się w swej istocie do twierdzenia, iż zaskarżone orzeczenie zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 11 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

W ocenie Sądu Najwyższego wywiedziony w skardze zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie. Zważyć bowiem należy, iż skarga kierowana przeciwko wyrokowi odwoławczemu o charakterze kasatoryjnym, nie może być traktowana jako surogat zwyczajnego środka odwoławczego, czy stanowić swego rodzaju wehikuł procesowego wykorzystywanego jako platforma dla podnoszenia innych zarzutów niż nawiązujące do naruszenia przepisów wskazanych w art. 539a § 3 k.p.k. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2022 r., sygn. akt I KS 7/22, LEX nr 3418416). Postępowanie zainicjowane skargą wniesioną w tym trybie służy wyłącznie kontroli zaistnienia podstaw do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Jego przedmiotem nie jest merytoryczne

badanie, ani prawidłowości przeprowadzonej kontroli odwoławczej w aspekcie uchybień zarzucanych w apelacji, ani zasadności stwierdzenia określonych uchybień przez sąd odwoławczy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2022 r., sygn. akt II KS 29/21, LEX nr 3314955). Sąd skargowy nie został upoważniony do kontrolowania przeprowadzonej w wyroku sądu odwoławczego oceny poszczególnych dowodów, czy ustaleń faktycznych w zakresie odpowiedzialności karnej oskarżonego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt IV KS 59/21, LEX nr 3315443).

Reasumując, przedmiotem kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu skargowym jest jedynie kwestia badania podstaw określonych w art. 539a § 3 k.p.k., a nie kolejna instancyjna ocena sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2021 r., sygn. akt IV KS 28/21, LEX nr 3325821). Ze względu na specyficznie ujęty zakres kognicji Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę określoną w art. 539a § 1 k.p.k., brak jest normatywnych podstaw do poddawania merytorycznej ocenie zasadności decyzji sądu dyscyplinarnego drugiej instancji, podjętej po rozważeniu zarzutu odwołania, a do tego wprost sprowadzał się zarzut obrońcy ujęty w skardze. Zatem niezależnie od faktycznej oceny prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, jeśli sąd *ad quem* prawidłowo zastosował art. 437 § 2 k.p.k., Sąd Najwyższy nie ma podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia kasatoryjnego. Przecież w postępowaniu skargowym, które może dotyczyć również postępowania dyscyplinarnego radców prawnych, Sąd Najwyższy ocenia tylko czy nie doszło do uchylenia zaskarżonego orzeczenia wbrew jednoznacznym regułom zawartym w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.

W niniejszej sprawie nie stwierdzono natomiast naruszenia wskazanego przepisu. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w należyty sposób przeprowadził kontrolę instancyjną i podjął prawidłową decyzję o uchyleniu zaskarżonego na niekorzyść orzeczenia sądu meriti i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi. W układzie procesowym, jaki wystąpił w toku przedmiotowego postępowania, sąd dyscyplinarny drugiej instancji nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż to,

jakie ostatecznie zapadło, bowiem na przeszkodzie temu stał zakaz sformułowany w art. 454 § 1 k.p.k., określający jedną z reguł *ne peius*. Przepis ten stanowi, że sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego (odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym: obwinionego), który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co, do którego w pierwszej instancji umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie. Co istotne, w takim wypadku kontrola w trybie skargi na uchylający wyrok sądu odwoławczego nie może obejmować oceny przez Sąd Najwyższy czy zaistniały podstawy do wydania wyroku skazującego, albowiem Sąd Najwyższy nie jest władny, w świetle unormowania art. 539a § 3 k.p.k., do oceniania materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, do czego uprawnione są jedynie sądy rozpoznające sprawę w pierwszej oraz drugiej instancji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt IV KS 6/16, LEX nr 2204960, z dnia 26 listopada 2021 r., sygn. akt V KS 29/21, LEX nr 3322049). Co za tym idzie, kontrola Sądu Najwyższego nie może też obejmować oceny czy zachowanie obwinionej radcy prawnej powinno być rozpatrywane w kategorii zachowania niestanowiącego przewinienia dyscyplinarnego.

Nie można zatem uznać, że w analizowanym przypadku nie wystąpiła podstawa do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Sąd drugiej instancji odnotował bowiem konkretne uchybienia organu *a quo*, które uzasadniały wydanie orzeczenia kasatoryjnego w oparciu o art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k. Sąd Najwyższy, orzekając w ramach zainicjowanego skargą postępowania, nie jest uprawniony do badania prawidłowości stanowiska sądu drugiej instancji co do możliwości przypisania obwinionej odpowiedzialności dyscyplinarnej, albowiem taka aktywność pozostaje poza zakresem kompetencji sądu skargowego, które wyznacza treść art. 539a § 3 k.p.k. Jak słusznie podaje się w orzecznictwie, Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na orzeczenie sądu odwoławczego, nie może oceniać czy zaistniały merytoryczne podstawy określone w art. 454 § 1 k.p.k. do wydania orzeczenia zmieniającego, nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania zgromadzonego materiału dowodowego. Rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy do sądów powszechnych (na gruncie niniejszej sprawy – sądów korporacyjnych). Interwencja Sądu Najwyższego w ten przedmiot orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania

sprawy. W tym przypadku sąd skargowy nie może zatem ocenić, czy wnioski wysnute przez sąd odwoławczy na podstawie zgromadzonego i ujawnionego w sprawie materiału dowodowego, są zgodne z zasadą prawdy materialnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2021 r., V KS 29/21, LEX nr 3322049).

Reasumując, uznać należy, że sąd odwoławczy należycie wykazał podstawy do uchylenia zaskarżonego na niekorzyść obwinionej orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia jasno wynika, że sąd drugiej instancji podzielił zarzuty Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP [...] w granicach wniesionego odwołania, motywując też potrzebę uchylenia tego orzeczenia w całości. Sąd Najwyższy nie stwierdził też, aby w niniejszej sprawie doszło do zaistnienia okoliczności podlegających uwzględnieniu z urzędu, skutkujących koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

W ocenie Sądu Najwyższego treść uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wskazuje zatem w pełni uzasadniony sposób, że w sprawie zmaterializowały się powody uzasadniające uchylenie orzeczenia sądu a quo. Tym samym, skoro reguła zawarta w art. 454 § 1 k.p.k. nie pozwalała sądowi odwoławczemu na zmianę orzeczenia poprzez uznanie radcy prawnej za winną popełnienia zarzuconego jej przewinienia dyscyplinarnego i jej ukarania, konieczne stało się uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]

Tomasz Demendecki

Marek Siwek

Zbigniew Korzeniowski